

PERS-SCHOUW.

Over artikel 30 K.O.

Artikel 30 K.O. wordt den laatste tijd druk besproken. De kwestie-Geelkerken heeft daartoe aanleiding gegeven, zulks in verband met het feit van de bijeenroeping der a.s. generale synode van Assen. In dat artikel staat: „In meerdere vergaderingen zal men niet handelen, dan 'igene, dat in mindere niet heeft kunnen afgehandeld worden, of, dat tot de Kerken der meerdere vergadering in 'igemeen behoort'. Men meent, dat de zaak-Geelkerken niet op de generale synode komen kan, omdat ze nog niet afgehandeld is in classis en particuliere synode.

Over de vraag, of aan dit artikel gehoorzaamheid betoond is, loopen de meeningen uiteen. Deze week zijn op den akker der kerkelijke pers enkele halmooten te lezen.

Wij nemen eerst de „Westlandsche Kerkbode". Daar herinnert Dr D. J. van Katwijk aan het besluit van Leuwarden, straks naar de Friesche kerken door overname vanwege de classis Leuwarden doorgezonden, waarin de volgende passage voorkomt:

De Raad van de Geref. Kerk van Leuwarden, kennis genomen hebbende van de Acta der laatste gehouden Particuliere Synode van Noord-Holland met de bijlagen, overwegende dat de zaak-Dr Geelkerken bij dit alles in ieder geval niet in overeenstemming met de Kerkenordening ter Generale Synode wordt gebracht, aangezien zij althans nog niet behoort tot de zaken, die naar art. 30 K.O. niet op mindere vergaderingen hebben kunnen afgehandeld worden, besluit:

1e. de Generale Synode in ernstige overweging te geven, de zaak op grond van art. 30 K.O. bij haar nog niet ontvankelijk te verklaren en naar de classis Amsterdam terug te wijzen;

Dr v. Katwijk geeft zijn oordeel over deze resolutie:

Hierin worden juiste lijnen getrokken. Wordt in overeenstemming hiermede gehandeld, dan zal weer worden teruggekeerd tot de Kerkenorde, die voor onze kerken de regelen van het recht bevat, waarnaar gehandeld moet worden; het bij velen gekrenkte rechtsbesef zal bevrediging vinden en de rechtszekerheid zal er door worden bevestigd. Bijzonder moet in dit voorstel worden onderstreept, wat in sub 2 gevraagd wordt: „In deze kwestie geen overijde beslissing te nemen."

Eenigzins meer in vragenden vorm uit Dr J. de Vries van Tilburg zijn bedenkingen in de „Geref. Kerkb. v. Noord-Brabant en Limburg". Hij zegt:

In artikel 30 van onze Kerkenordening wordt gezegd, dat in meerdere vergaderingen zal worden gehandeld over: „Igene dat in mindere niet heeft afgehandeld kunnen worden".

Wat wordt met de laatste zinsende bedoeld? Volgens de Jansen gaat het hier over zaken, die of uit onmacht, of uit verwaarloozing niet konden worden afgedaan, of wel in geval van appel of hooger beroep. Hier is dus sprake van het recht, dat een mindere vergadering heeft, om, wanneer zij een zaak te moeilijk acht, de hulp in te roepen van een meerdere vergadering.

De vraag is nu of de classis Amsterdam in dat geval verkeerde. Volgens haar eigen uitspraak, gedaan op 11 October 1925 sub 3, is dat twijfelachtig. Zij had het recht Dr J. G. Geelkerken te suspendeeren. Alleen om het belang der zaak heeft ze dat niet gedaan. Niet om de moeilijkheid der zaak, maar om het belang. Zij kon van moeilijkheid eigenlijk niet meer spreken. Immers haar recht was voor haar duidelijk. En of het dan aangaat, dat recht voor eenig belang moet wijken is wat raadselachtig. Nu is hier zeker nalating van rechtsoefening, maar wanneer rechtsuitoefening om belangen wordt nagelaten is het ook mogelijk, dat recht om belangen wordt gehandhaafd. Belang moet voor recht wijken.

Of was er mogelijk eenige onzekerheid en weifeling bij de Classis?

Terwijl tenslotte prof. dr H. H. Kuyper in „De Heraut" aan de zaak een breed artikel wijdt, waaruit twee passages hier mogen volgen:

In de eerste plaats zegt „De Heraut":

Nu zij in de eerste plaats opgemerkt, dat wanneer deze juridische opvatting van Art. 30 juist was, een mindere vergadering, zeg een kerkeraad, ook geen advies zou mogen vragen aan een meerdere vergadering, hoe zij in een moeilijke tuchtquæstie te handelen heeft. Want evenmin als in het wereldlijke recht een lagere rechter een zaak mag overdragen aan een hogere rechter, mag hij ook niet tot hem zeggen: de quæstie is zoo moeilijk, dat ik u om raad kom vragen, hoe ik handelen moet. Zelfs zou, wanneer de „hogere rechter" dit deed, dit als een ernstige rechtsschennis beschouwd worden. Immers, wanneer de veroordeelde in appel ging en de hogere rechter een uitspraak moest doen over dit vonnis, zou hij geen onpartijdige uitspraak kunnen doen, wanneer hij zelf tot dit vonnis geadviseerd had. Het recht van appel zou dan illusoir worden.

Maar ook hier blijkt weer hoe voorzichtig men moet wezen met zulke juridische normen op ons kerkelijk leven toe te passen. Want het komt telkens voor, dat een kerkeraad, die met een tuchtzaak in moeilijkheid zit, aan de Classis om advies vraagt, hoe hij hierin handelen moet, en ons is niet bekend, dat ooit een Classis hierop geantwoord heeft; ge moogt deze zaak niet op de meerdere vergaderingen brengen, maar moet hierin zelf handelen, of ik mag u geen advies geven, omdat ik later bij appel over uw tuchtvonnis uitspraak zal hebben te doen, en het recht van appel daardoor gekrenkt zou worden. Immers het kerkverband dient juist om de kerken elkander van raad en hulp in moeilijkheden te doen dienen.

En in hetzelfde artikel wordt ten slotte nog het volgende opgemerkt:

Ernstiger is dan ook de bedenking, dat, al mag een mindere vergadering de meerdere om advies vragen, in dit speciale geval de Classis Amsterdam daartoe het recht niet had. Immers ze had zelf uitgesproken op grond van het onderteekeningformulier, dat „het recht had Dr Geelkerken te schorsen, omdat hij geweigerd had op de hem gestelde vragen te antwoorden. Het onderteekeningformulier nu zegt, dat een predikant, die dit weigert, eo ipso of ipso facto gesuspendeerd is. De Classis had op haar standpunt dus tot de schorsing moeten overgaan. Maar ze had niet het recht, na dit te hebben uitgesproken, de schorsing achterwege te laten en de zaak in haar geheel naar de Generale Synode ter beslissing te zenden.

Waar deze bedenking bij velen zwaar schijnt te wegen, moge het ons geoorloofd wezen hier mee te deelen, wat onze uitnemende Canonicus Voetius, een man die zeker in ons Gereformeerd Kerkrecht doorkneet was, hierover schrijft. In zijn Pol. Eccl. Pars III pag. 891 behandelt hij een volkomen gelijksoortig geval. Wanneer een Kerkeraad besloten heeft een gemeentelid te excommuniceren en dit besluit aan de gemeente heeft meegedeeld, maar na de bekendmaking vele, ja bijna alle gemeenteliden zich daartegen verzetten, zoodat, wanneer de Kerkeraad de excommunicatie doorzet, het gevolg zou wezen of althans de vrees bestaat, dat er een scheuring in de gemeente zou ontstaan, hoe heeft de Kerkeraad, vraagt Voetius, dan te handelen? Ik zou, geeft hij daarop ten antwoord, er niets ongerijds in vinden, dat de Kerkeraad in plaats van dan toch met de excommunicatie door te gaan, de geheele zaak (totum hanc causam) naar de Classis en door de Classis naar de Synode overbracht; opdat door haar advies of besluit zal worden uitgemaakt, of de excommunicatie zal worden uitgesteld, dan wel voltrokken.

Onze lezers hebben voorloopig weer genoeg ter overpeinzing. Zooeven trof het mij, dat in de laatste uitgave der kerkenorde artikel 30 behoort tot die artikelen, waarbij geen nadere synodale besluiten en commentaren behoeven te worden afgedrukt. Misschien zal dat in den loop der tijden ook nog moeten veranderen.

De groote of de kleine s.

Het debat over de kwesties, die in het aanhangige proces ter sprake kwamen, heeft, zooals onze lezers weten, ook naar voren gebracht de vraag naar de opinie van Dr A. Kuyper. Met name over de „Slang" of „slang" in het paradijs. In de „Overt. Kerkbode" heeft „X" (hoofdletter) geschreven over een citaat uit „De Engelen Gods": zijn artikel behoefde hier niet ter sprake te komen, omdat het reeds in „kerkelijk leven" was besproken. Maar sedert ook de meening van prof. Ridderbos werd uitgesproken, kreeg de zaak meer algemeen belang. Wij halen daarom een deel aan van een aan deze citatie gewijd artikel van prof. Kuyper in „De Heraut":

Het hoofdargument van X is, dat Dr A. Kuyper in dit citaat het woord Slang met een hoofdletter schrijft en men hoofdletters in den regel niet bij soortnamen, maar bij eigennamen gebruikt. Hieruit nu zou blijken, dat Dr A. Kuyper bij deze Slang in het Paradijs niet aan het dier dacht, want dieren zijn geen personen en hebben geen eigennamen, maar aan een persoonlijk wezen, dus aan Satan. De naam Slang zou hier de symbolische aanduiding van Satan wezen. Ook al zouden we hierheen kunnen opmerken, dat men op het gebruik van hoofdletters bij Dr A. Kuyper niet te spoedig een betoog moet bouwen, daar hij zeer willekeurig met het gebruik daarvan omspringt (op blz. 51 schrijft hij schepping, op blz. 95 Schepping; op blz. 52 beeld Gods, op blz. 97 Beeld Gods; op blz. 223 Vorstelijke Engel, op blz. 225 vorstelijke engel) toch stemmen we hem gaarne toe, dat Dr A. Kuyper hier, in dit citaat, en ook wel elders met opzet Slang met een hoofdletter schrijft, om daarmee Satan aan te duiden als den Verzoeker (bijv. blz. 210) en slang met een kleine letter als van het dier sprake is. In het begin van dit citaat wordt daarom voortdurend Slang geschreven, omdat Dr A. Kuyper duidelijk wil doen uitkomen, dat met de Slang bedoeld is „de sluwe persoon, die de zonde in den mensch inbracht", d.i. Satan, terwijl aan het slot gesproken wordt van de slang met een kleine letter, omdat hier bedoeld wordt het dier, waarin Satan kroop. Wanneer X uit het gebruik van dit Slang met een hoofdletter echter afleidt, dat Dr A. Kuyper dus te kennen wilde geven, dat er geen werkelijke slang zou geweest zijn, waarvan Satan zich bediend heeft, dan gaat deze conclusie niet alleen veel te ver (Dr Kuyper verklaarde immers zelf deze vraag toen nog onbeslist te laten) maar dan kan uit de Engelen Gods het tegendeel bewezen worden. X zelf zal ons hiervoor het argument leveren. Indien, zegt hij, Dr Kuyper geschreven had: een slang (met kleine letter) heeft tot Eva gesproken, dan „zou het geheele door ons geleverde betoog zonder zijn zijn geweest". Het is voor X te betreuren, dat hij niet heeft nageslagen, wat Dr Kuyper negen bladzijden te voren schreef, want hier, waar Dr Kuyper het eveneens heeft over het Paradijs-verhaal, zegt hij letterlijk: „Wat de slang (met een kleine letter) tot Eva sprak, was een spreken van Satan".

Wij zijn dankbaarder dan ooit, dat het hebreuwsch en ook het grieksch geen hoofdletters schreef in de handschriften van den bijbel. Het zou enkele eeuwen kerkgeschiedenis gescheeld hebben.

Mocht iemand daaraan twijfelen, dan leze hij het groote gewicht, dat ook „De Wekker" aan deze kwestie hecht. Docent v. d. Schuit, die in deze dagen merkwaardige overeenkomst in denken toont met dr Geelkerken (hoe ter wereld is anders zijn geschrift te verklaren, zonder hem te blameeren vanwege den lust tot gevisch in troebel water of anderszins, vanwege den moed om dingen te peilen, die hij niet heeft kunnen peilen bij gebrek aan gegevens?) Doc. v. d. Schuit schrijft:

Maar het sterkste staaltje leest men op bladzijde 48. Dr Geelkerken en zijn medestrijders hebben zich ook beroepen op een passage uit Dr Kuyper's „de

Maar de gedachte van internationale samenwerking op het gebied der zending is niet ondergegaan, maar heeft zich weten te handhaven en breekt zelfs in den laatste tijd weer meer baan.

Nu, te Stockholm is de samenwerking der kerken en der zendingscorporaties op treffende wijze tot uiting gekomen.

Immers waren daar ook de Oostersche kerken vertegenwoordigd, en dat wel op zeer uitnemende wijze, terwijl zij als volkomen gelijkgesteld aan de besprekingen deelnamen. Vooral de eerbiedwaardige gestalte van den tachtigjarigen grijsaard Photius, patriarch van Alexandrië, moet een onvergetelijken indruk op alle aanwezigen hebben gemaakt.

Er is, en niet geheel ten onrechte, een vergelijking getrokken tusschen het oeconomisch concilie van Nicea van 325 en deze Conferentie van 1925; nam toen de groote Athanasius van Alexandrië een overwegende plaats in, nu was zijn opvolger Photius een van de meest op den voorgrond tredende persoonlijkheden.

Behalve hem waren nog 18 vertegenwoordigers der orthodoxe richting aanwezig, metropoliten, aartsbisschoppen, bisschoppen, archimandriten, en professoren.

Ook moet het bijzonder hebben geïnteresseerd, dat aanwezig was de aartsbischop van de Syrisch-Nestoriaansche kerk, voortgekomen uit het oude kerkelijke geslacht van Kotschannes.

Al deze orthodoxe prelaten werden met groote onderscheiding behandeld, en het kwam telkens uit, dat hun tegenwoordigheid op grooten prijs werd gesteld.

Het kan niet anders, of het moet de groote vergadering hebben getroffen, toen bij gelegenheid van het groote slotfeest in den Dom van Upsala de patriarch Photius de geloofsbelijdenis van Nicea in zijn eigen Grieksche moedertaal aflegde, of ook bij andere gelegenheden de menigte zeggende met de woorden van den oorspronkelijken tekst van het Grieksche Nieuwe Testament.

Hoe dit alles nu voor den arbeid der Zending van het grootste gewicht is, is niet moeilijk in te zien.

Immers, de Protestantische zending, met name in de Levant, heeft meer dan honderd jaren beproefd, de orthodoxe kerken te naderen, op hun leven geestelijk verheffenden invloed uit te oefenen en in vereeniging met hen de heidenen en Mohammedanen voor Christus te winnen. Maar alle deze pogingen mislukten, ja stuitten zelfs op krachtig yerzet.

De geschiedenis der zending in Rusland, Perzië, Armenië en Klein-Azië leert ons, dat de groote worsteling meermalen meer tegen de eeuwenoude kerken aldaar ging, dan tegen de niet-christelijke volken. Erkend moet, dat de zending wel gewillig was, en steeds aanraking met die kerken zocht; maar in groote bekrompenheid en treurige zelfgenoegzaamheid, werd de uitgestrekte hand afgeslagen; de protestantische zendelingen werden niet zelden vervolgd, en ook wel door sluipmoord om het leven gebracht. Dat geschiedde niet door Mohammedaansche fanatici, doch door Christenen, leden der orthodoxe kerken.

En toch hadden deze kerken den geestelijken invloed der zending zoo noodig, geestelijk ingezonden en versteend als zij waren! En ook zou het voor de zending van zoo groote beteekenis zijn geweest, indien zij die orthodoxe kerken had kunnen verheffen en bezielen met het zuivere Evangelie, om in samenwerking dan met die kerken, die de zeden en gewoonten zoo goed kenden, het Evangelie de wereld in te dragen!

Zou het nog ooit zoover komen? Zou nimmer die haat en tegenstand ophouden?

Zie, daar verschijnen in de vergadering te Stockholm de 19 vertegenwoordigers der orthodoxe kerken met den patriarch Photius aan het hoofd. De broederhand, reeds lang uitgestoken, wordt eindelijk aanvaard.

Vanwaar die verandering? Zeer zeker merken wij hierin de werking van Gods Geest op, maar God werkt middellijk. En dat middel is vreeselijk geweest. Al de orthodoxe kerken van Rusland, Perzië, Armenië en Klein-Azië zijn in den smeltkroes geweest van vervolging door bolsjewieken en Mohammedanen, zoodat zelfs het bestaan van menige kerk ernstig bedreigd is.

En in dezen nood is de toevlucht genomen tot de protestantsche kerken en de zending.

In de toekomst treedt een geheel andere verhouding in. Er zal samenwerking zijn in plaats van tegenwerking, vrucht van bitteren haat. De patriarch Photius heeft op den laatste dag der Conferentie namens de geheele orthodoxe richting deze woorden gesproken: dat de orthodoxe kerken in de toekomst hun steun zouden zoeken bij de kerken der Hervorming!

Deze uitspraak is een belofte. Zelf kan de patriarch niet meehelpen, om deze belofte waar te maken. Op den terugkeer naar zijn vaderland is hij te Zürich gestorven. Maar er behoeft niet aan getwijfeld te worden, of de zending zal voortaan op de orthodoxe kerken mogen rekenen; en daarmee gaat de zending in de genoemde landen een nieuwe toekomst tegen.

J. D. W.

htst gezegd,

we boeken len, en niet heftige ver lie in onze als de beide iet nieuwste romans van ziektebeeld we van een aarlijk voor de moreele unt aan zulk ingen zitten en over ver-

C. T.

E.

en feit van eschiedenis, n gevoelen. i bij elkaar ken uit alle nschen van godsdienst vaste over-eurde, iets, n kon wor-ler geschie-

wij midden tonden, dat s der chris-et met het ken gedaan i beteekenis oeten, ech-geleurd in een vaart-vuste leden meegaande ok het hare t licht, dat jnen in de meen/Week-en dat en- en geweldig over doet Conferentie hillen. penbaar het toenadering, i iets anders reld hebben

ren gaande, it. Voor de i niet blind zenlijke ver-kerkgeschiede-verbindert ren, dat in

Zending ook ld geweest, toenadering

Zending pas

gevoeld, dat is er ver-arbeid. Bij des Heeren ren te pre-en, dat wij en moeten niet strijdt king is heel kan gedeeld en strijd om i met elkan-

ies houden Algemeene formeerden, ontmoeten erenties van ral het Zen-schitterend ng. Bij alle ok wel zijn goed.

ers.

ferentie, die samenkomt, ing zien wil

ndingsconf-

het is waar,

niet zijn ver-

el bedorven.